

Societatea Redactorului

si

Cancelaria Redactiunii

e in

Strada tragatorului (Lő-
vészutca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se vor
primi decât numai de la corespun-
dintii regulari ai „Fed. ratiunii”.
Articlii trimisi si nepublicati nu
vor arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune

Pre trei lune 8 fl. v.
Pre siese lune 6 „ „
Pre anulu intregu . . 12 „ „

Pentru Romanii :

pre a. intregu 30 Fr. = 30 lei n
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. de linia sim-
brale pentru fiesoc-care publica-
tiune separata. In locul deschis
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 21. oct. 1872.
2 noemv.

Convocarea clubului deachistilor la confe-
rentia de mane sera este unu semnu invederatu ca
siedintiele camerei. ung. se voru continua era de
luni-a ce vine inainte, de-cum-va nu s'ar intem-
pla vre o noua amanare. — Comisiunea finan-
ciaria (d'in sinulu camerei) se ocupa mereu cu
bugetulu; si anume cu cellu straordenariu allu mi-
nisteriului de comunicatiune s'a ocupatu alalta-
eri, (mai alessu cestiuini de calli ferrate) stergundu
cate-va millione d'in vistieria cea gola, captusita nu-
mai cu imprumuturi destullu de insarcinatorie pen-
tru tierra. Lurările pentru adaptarea portului mari-
timu la Fiume ceru 13 millione, era callea ferrata de
Fiume 42 millione, adeca acestu micu petecu allu
Ungariciu costa 55 millione. Lucru forte scumpu
acestu a. insu si guvernamentalulu „P. Lloyd“ se
ingrodiesce de atata potere de bani, dar se va ingro-
di insu si guvernulu daca viitoriulu va desminti ma-
rile asc ptari legate de acestu portu allu Ungariei.
Voru trece pote sut de anni pana Fiumea va pote
rivalisa cu Triestulu, dar pote fi ca nu va ajunge
nece candu a deveni unu locu emporiale pentru
commerciulu lumii. — D'in bugetulu ministeriu-
lui de culte urcatu pre an. viit. cu unu millionu de
florinti commiss. fin. au stersu 7000 fl. salariulu unui
secretariu de statu, dupa ce ministrulu d'fise ca „re-
nunciandu“ D. Giorgiu I o a n n o v i c i u, nu mai
vre se supline-ca acestu postu, fiindu acellu a si „de
pri-osu“ — Siliti dd. ministri, siliti moralmente pre
toti functionarii romani ca se renuncie si declarati ca
posturile lor nu se voru maisupleni, fiindu ele cu to-
tulu de prisosu dupa ce pentru toti flamandii si nesa-
tiosii natiunii vostre ati creatu sinecure cu redi-
cat'a! Preabine mergeti asi numai se nu o patiti o
data ca se mergeti ca si callulu cellu orbu pre
ripa — Asemene s'a stersu lefele a trei inspec-
tori scolari de I. cl. ceea ce intru adeveru era de
prisosu, precum sunt tote cate s'a creatu pana
acum dar commiss. fin. afla cu callea a approba
totu-si ca necessaria infintierea unui inspectoru
sup. pentru Sasi d'in Transs.

Diurnulu „Wanderer“ dupa informatiunile
primite d'in Bucuresci, spune ca crisea ministeriale
in Romanii este imminente. D. Lascaru Catargiu,
care in martiu, an. 1870. luasse sarcin'a d'a scapa
barca de Scilla si Caribde spre a o duce la limanulu
doritu, frantu de ostenelele guvernacului si superatu
pre veslarii sei, vre se se retraga in vietia privata
ducundu cu sine si pre collegii sei D. Mavrogenu de
la finantie si pre D. Tellu de la biserica si scole.
Totodata spune „W.“ ca raspandindu-se acesta faima
toti corifii politici ai Romaniei alergara numai de-
catu la Bucuresci spre a cerea partea lor de moste-
nire. Dice in fine totu „W.“ ca insu si D. Ionu Bra-
teanu, lassandu culessulu viei salle d'in Pitesci, se
puse in intielegere cu C. Mich. Cogalniceanu, pentru
constituirea noului ministeriu. — Noi de tote acestea
nu scimu nemica, diurnalele d'in Romanii tacu si prin
urmare le damu cum le aflamu, dar adaugemu, ca
unde e noroculu? ca se fia asi.

Catu de mare e deficitulu statului unguerescu
si, prin urmare, catu de neconscintiosu se ma-
nipuleza si administreza banii publici, vistieria sta-
tului, — se pote vide d'in impregiurarea, ca gu-
vernulu unguerescu ambla a inchia unu nou im-
prumutu nici mai mare nici mai micu, decatu de
100 millione. Cu privire la aceta afacere cetimu
in „Reforma“ ca ministrulu de finantie Kerkapoly
a si intratu in negociatiuni cu doue consortiuri.
Negociatiunile in asta privintia s'ar fi si inchiate
si invoire cu bancele anglo si-franco hungariane
s'ar fi facutu astfel, ca imprumutulu, ce se va
emite in valoare nominala de 100 millione floreni,
se se de in circulatiune in doue forme, si anume
in form'a unui imprumutu de 60 millione si altulu
de 40 millione. Imprumutulu de 60 millione se va
emite ca imprumutu de rente cu interese de 5%
in argintu si cu cursu de 74. inse cu
aceea conditiune, ca guvernulu se partecipe numai
la diumetate d'in aceea ce consortiulu va incasa
preste 76. percente. Imprumutulu ar fi apoi d'a se

solvi in trei rate, si anume rat'a prima, 20 mil-
lione in valoare nominala, in 15 noemvre a. c., rat'a a
doua la finea lui decemvre, si a trei-a rata la finea lui fe-
bruariu an. viit. Imprumutulu de 40 millione se va emit-
te cu cursu de 93. inse in privintia emisiunii acestu
imprumutu guvernulu are dreptulu d'a dispune
pana la finea lui iuniu 1873. Amortisatiunea si
solvirea interesselor au d'a se face in note de
banca. Firmele si bancele cari negotiedia pentru
acceptarea acestu imprumutu sunt urmatoriele:
Banca franco-hungariana, cea franco austriaca,
institutulu fonciariu unguerescu, firm'a Erlanger,
firm'a Rafael Sons d'in Londonu, unu banchieru
d'in Berlinu, alta firma d'in Breslau, apoi Mauri-
tiu Wahrmann d'in Pest'a si banca anglica. Firm'a
Rafael din Londonu va partecipa numai la im-
prumutulu de rente.

A doua zi, dupa ce „Reforma“ publica aceste
detalii, „P. Lloyd“ se si grabi a le desminti,
dechiarand, ca la inchierea unui asemenea im-
prumutu inca nimenea nu cugeta. Cu tote ca
superofficiosulu „P. Lloyd“ desminte pre asemenea
officiosulu seu collegu, noi dupa informatiunile
primite de a dreptulu potemu afirma ca scirea
impartesita de „Reforma“ este adeverata si ca
imprumutulu se pote considera de realizatu. In
fruntea intreprinderii sta banca franco hungariana,
d'insa inca in luna lui octomvre tramisese unu
omu d'in gremiulu seu la R. Sons la Londonu
pentru negocierea imprumutului. Ne prinde mirarea
cum „P. L.“ care sta in srinsa legatura cu tote
institutele gidovesi nu se sfiesce a nega ceea ce
insu-si sciea inca mai de multu ca altii. Potea se
dice d. e. ca scirea, sau impartesirea ei, ar fi prea
de tempurulu facuta, dar nu se nege unu faptu,
care mane poimane, facundu se cunoscutu official-
mente, are se-lu desminta pre „P. L.“ insu-si.

Situatiunea politica in Francii este asta-
d'inau incurcata de cum amu fi pote aplecati a crede.
Francii se afla la pragulu unei lupte semi consti-
tutionale, alu carei capetu cu greu se pote prevedé.
In asta privintia „Daily Telegraph“ observa, ca
opiniunea publica in Francii se afla de presente
in unu stadiu de iritatie, care face imposibile
ori-ce incercare de reforme organice mai radicali.
Una sigura propunere serioasa, d'a crea inca unu
camera prima, seu d'a mai scribi sufragiulu uni-
versalu, ar aprinde si inflacara patimele pana la
rescola. Afara de acest'a mai este inca si alta ces-
tiune delicata, altu nodu de descercatu, care tre-
buie seu taiatu, seu descalcitu. Parisulu trebuie se
devina in fapta era si capitala Franciei. Parisulu
este acum, ca si pana acum, care formeza acea
fractiune activa a Franciei, carea contine unu
potere latentu insemnata, si pana candu Adunarea
nationala nu se va reintoce in vechiulu locu alu
poterii, pana atunci va fi cu nepotintia ase efectu
una impacatiune intre realitate si aparintia. Adunarea
natiunale trebuie se redice starea de asediulu, se
substitua despositiunea spiritelor prin poterea de
judicare si intregu aparatulu guvernului natio-
nalu trebuie dusu era-si in famos'a cetate.

In Ispania partid'a federalista dezvoltu unu
activitate si miscare extraordenaria. Directoratulu
republicanu-federativu a convocatu unu adunare
a partitei pre 17. noemvre si totu-odata a publi-
catu unu proclamatiune, in carea desaproba insuriec-
tiunea de la Ferrol si denega ori-ce inclinaiune
spre republic'a conservativa centralistica, precum si
ori-ce legatura cu radicalii. In siedintia de la 27
l. c. a cortesiloru s'a pertractatu proiectulu de lege
despre conchiamaarea sub arme a 40 000 feciori;
opositionalulu Garrido a combatutu acestu pro-
iectu dicundu intre altele, ca partia radicale si-
sustiene inca vietia numai d'in gratia republicani-
loru, si ca partid'a federalista este sigura, ca va
pote ajunge la guvernulu indatu ce va intorce spa-
tele contra radicali. In fine elu dechiara, ca repu-
blicanii sub nici unu conditiune nu se potu impacá
cu situatiunea actuala.

Opiniunea istoriografulu K. Palaschi despre Russii si Slavi.

Amu fostu amintitu in unulu d'in nrii precedenti, ca
epilogulu istoriografulu Palaschi la opera sa intitulata
„Radhost“ formeza obiectulu discussiunilor tuturor orga-
neloru de publicitate d'in Ostrunguria. Cu acea ocaziune
ne-amu marginitu a inregistra, in pacine cuvinte, parerea
caruntulu istoriografu numai cu privire la nemti si unguri,
asta-di inse venimu a inregistra parerile ce d'insulu des-
volta in epilogulu operei sale si cu privire la Russii si
Slavi.

Palaschi dice, ca este cu nepotintia, ca se se formeze
vre-odata unu monarcia rusesca universalu, si in acestu
respectu se espectoreza astfelu: „Eu tienu ca este unu ca-
scigu insemnatu, ca nu mai am nici unu motivu, d'a me-
teme pre viitoriu de unu monarcia rusesca universalu. Cine
ie in consideratiune si precumpenesce conditiunile, sub cari
s'ar pote realiza unu asemenea monarcia, acelu-a nu numai
ca nu se va mira, dar nici mie nu-mi va lua in nume de
reu, daca eu am vedutu si vedu inca in unu asemenea monar-
cia „una reu neesprimabilu“, unu calamitate fara margini
si mesura.“ Tote poporele s'ar oppune acelei monarcie — si
s'aru oppune pana la ultim'a picatura de sange, pana la ul-
timulu denariu. — Deci ce alt'a ar insemna ea, daca nu
sugrumarea silnica, subjugarea si deplin'a incatusiare a in-
tregei Europe civilizate, suprimerea si inadusirea tuturor
cugetelor si misuntieloru liberale si nobile ale genulu
omenescu. . . Russii cei culti — si numerulu lor nu este
neinsemnatu — nu numai ca nu dorescu a estende confiniile
imperiuilor lor spre vestu, ci ei aru considera de nenorocire
una asemenea estindere, chiaru si in casulu candu Russii
s'ar vedé nevoita, d'in ori si ce cauza, a face acest'a; si nu
numai d'in motivulu, ca intinderea de asta-di a imperiuulu
rusescu e asi de mare, incatu ori-ce largire ulterioara ar
immulti dfficultatile administrative, ci si d'in impregiura-
rea, ca incorporarea de elemente nationale straine ar altera
characterulu istoriei rusesce. Consentiementulu naturalu si
simpathia ce Russii le manifesta facia cu conreigionarii
si consangeniului sei d'in Turcii si Austrii se explica falsu
prin pofta de cucerire si domnire. Russii culti aru considera
cucerirea Constantinianei si annessarea ei la Russii de o
adeverata calamitate, de-ora-ce singur'a idea d'a assimila
aceta cetate cu imperiuulu rusescu ar fi unu nebunia; si
apoi a impartu imperiuulu in doue parti, aceta nu o pote
dorí nici tiarulu, nici altu patriotu intieptu si cu minte
sanetosa. Totu ce politici rusii potescu de la Europa este,
d'a nu intempina la confiniile vestice staturi prea puternice,
loru inimice.“

Dupa aceta Palaschi amintesco certele deplorable
d'intre fratii poloni si russi, cari ambii si sunt asemenea
scumpi, si in fine ajunge la conclusiunea, ca impacarea intre
dinsii numai atunci va ave locu, candu ambele parti voru fi
petrunse de adeveratulu spiritu slavicu. Apoi cu privire la
acestu spiritu slavicu, precum si in privintia principiiloru
slave, betranulu eruditulu cehu se exprime in modulu ur-
matoriu :

„Slavii nu s'au aretatu nici-odata si nicaiuri ca poporu
cuceritoriu, poftitoriu de domnia si subjugatoriu. Ei au por-
tatu, ce e dreptu, resbele si au sciutu si priceputu a si
invinge, dar nici-odata ei n'au avutu de cugetu a subjugu
pre inimiculu si vecinulu invinsu.“ Palaschi atinge apoi
principiele Germaniloru, Romaniloru (vechi) si ale Mongo-
liloru : accentua cu osebite artea de centralisatiune a acestoru
d'in urma, si apoi continua : „Concedu, ca Slavii, in genere,
au t'ebuitu se-si insusiesca artele inimiciloru lor si au fostu
nevoiti se l'ere dupa acestea, daca n'au voitu se fia sub-
jugati, seu chiaru nimiciti de ei; concedu, — dice mai
departe betranulu corifeu alu Cehiloru, — ca aceta insufre
straina a fostu cu atatu mai necessaria pentru Slavii russi,
cu catu acesti-a au fostu incungurati de popore numeroase
si puternice; ca-ci fara cuceriri si centralisatiune colossalulu
imperiu rusescu nici nu s'ar fi potutu nasce. Acum inse,
dupa ce acestu imperiu nu numai ca s'a formatu, ci prin
unu lungu siru de ani si-a primitu si sanctiunea, acum nu
d'icu ca elu se cada, se se sfarime si imbucatiuesca, nu
d'icu se neglige artea de resbelu, necessaria pentru aperarea
sa, ci sum de parerea, ca acestu imperiu, — daca se va
reintoce la principiile slave, a caroru caracteristica este
iubirea de pace si lips'a de pofta de domnia — va contri-
bui multu la prosperarea nu numai a natiunei rusesce, ci a
intregei omenimi. Candu ideea slava va fi strabatutu pre
totindenea in masele poporulu rusescu, care numera 60
de millione, atunci „Pauslavismulu“ va fi realizatu; atunci

va fi realizată acea idee, de carea se temu asî de tare si de asî multu tempu inimicii nostri; si se temu nu pentru că panslavismulu li-ar' resplăti reulu cu reu, ci pentru că dupa aceea nu li-ar' mai concede a face reu si a iofge rane in corpulu slavu, precum de seculi au fostu si sunt indatenati.*

Una propta a lui Lónyay.

Nu numai vienesii si-voru aduce aminte de esistențele catilinarie cari in anii 1849—50 au escelatn prin „sierbitiele loru fideli;“ acést'a nobila ginte n'a peritu inca, ultimii ei mohicani sierbescu acum'a in Ungaria, că „gardisti ai lui Lónyay.“

Despre unu asfelu de descendente scrie in „Ellenör“ unu corresponsente d'in Seps-Szt-György (S eciime.) Dlu Valentinu Császár, onorabilu membru alu dreptei extreme, respective alu cohortei mameluciloru, dîlele trecute fû numitu jude investigatoriu in affaceri de alegere. Cine este acestu dnu si in cătu lu-cualifica trecutul sau la acestu „officiu de onore“, se pote vidé d'in urmatoriele:

Dlu „Valentinu“, au fostu in tempurile lui Bach celu mai suppusu sierbu alu faimosulu capitănu Kovács. In semnu de remuneratiune pentru acést'a fû numitu jude opidanu in Seps-Szt-György si ocupă acestu postu, pana ce tienu domni'a lui Bach si Kovács. Că jude opidanu nu sufferiă neci o controlla si manipulă cu averea comunala dupa cum i veniă la socotéla. In tempulu acelu-a se intemplă, că manipulatiunea prè batetoria la ochi cu o parte de padure provocă iritatiune generale. Emericu Stefanu si inca alte persoane se si redicaru contr'a lui „Valentinu“ La dispusetiunea lui Császár inse domnulu si comandatorele seu Kovács simplamente le pusse la umbra pre aceste persoane nedumerite. In carcere siedinra numai vre-o duoe dîle, inse scopulu fû ajunsu, cetatienui fura infricati, si nimene n'a mai outediātu sè se redice contr'a manipulatiunii lui Császár pana in an. 1872, candu reprezentanti-a comunala de atunci fu schimbata si dlu Kovács incetă d'a mai fi terrorea (spaim'a) orasilui si patronu lui „Valentinu“.

Nou'a reprezentanti-a comunala ceru ratiociniu de la Császár, elu inse in acést'a privintiă eră cam greu la urechi. Deci numai de cătu se numi una comisiune de revisiune, care in prim'a sa siedintiă, dupa revisiunea numai a unoru pucne rubrice află defraudatiune de preste 4000 fl. Dlu „Valentinu“ neamanatu fû pussu la recore. Dupa reclusiune mai indelungata i succese, neci pana asta-di nu se scie cum, — a se vedé pusu in libertate. Elu presentă apoi unu recursu contr'a comisiunei revedietorie, guvernulu ardeleanu află inse dovedita defraudatiunea. Tréb'a acést'a s'a traganatu apoi pana la nomirea ministeriulu ungurescu. — Bar-Wenckheim, ministrulu interneloru de atunci, numai de cătu ordonă restituirea summei defraudate.

In tempulu acelu-a Horn se rentorse in patria. Dlu Valentinu Császár intreprinse acum nesce escamotari (daca cele ce urméza mai la vale sunt si in detaiu adeverate séu ba, nu potemu garantă, fiindu că le am a u d i t u d e l a i n s u - s i „V a l e n t i n u“, dara pentru essenti'a lucrului garantămu.) Si — aici ne tienemu de propriele declaratiuni ale dlui V. Császár — surprinse in clubulu deachistiloru pro dnii Z e y k, G a j z á g o, K e m é n y si V i l. T ó t h [atunci secreteriu de stat], că partid'a stanga ar' fi imprasciatu 10,000 fl. pentru alegerea lui Horn, si adeca oppositionalii

ar' vre sè-i cascige unu cercu, care pana acum'a a fostu alu deachistiloru. Atunci Stefanu Kemény, plinu de presentire eschiamă: „Valentine, dora nu vei abdice pentru cele 10,000 fl.“ Valentinu taceă, si lassă in cugetele loru pre domnii cei mari si nobili.

Doue, trei dîle dupa aceea, dice Valentinu cătra Vil. Tóth: „Aduceți vre-o judecata definitiva in treb'a mea — nu-mi pasa fia si nefavoritoria — totu-si mi-va folosi.“ Inca odata accentuăm că acést'a a enarratu-o insu-si dlu V. Császár, si chiaru asî! Atât'a inse este fapta, că Wenckheim numai decătu a ordonatu essecutiune contr'a lui Valentinu Császár.

Acestu-a inse de locu se dusse la Seps-San-Giorgiu, convocă pre satelitti sei la siedintiă de comitetu, in care toti ministrii fure numiti de civi onorari ai cetății si lui Valentinu i se eră restitutiunea celoru 4000 fl. ! Una parte a reprezentantiloru recurre la ministeriu contr'a acestui concludu, intru aceea Wenckheim se retrasse, éra noulu ministru de interne Paulu R a i n e r respinse recursulu !! Dara dlu Rainer o poteă sci, că neci o fractiune, neci intréga reprezentanti'a nu este indreptatita a resipi averea comunale.

Dupa tote acestea D. Valentinu Császár pana in diuliti'a de asta-di n'a solvitu neci unu banu ambla, liberu si pre de a supr'a este numitu inca „jude investigatoriu!“ Cum este dara dle Lónyay! candu eră vorb'a despre coruptiune sberai plinu de maui: aduceți documente, fapte ! — Ce dici acum la aceste fapte, acestoa pana un'a alta dora voru fi suficiente.

„W a n d a r e r.“

Oradea-Mare, finea lui oct. 1872.

Pre aici pre la Orade am ajunsu bucuri'a si onorea, că strainii sè vina pre la bisericele romane cu paradele loru, cu santiri de steaguri si parastase pentru credinciosii altoru confesiuni.

Cohorte (Batalionulu) honvediloru d'in Bihari'a primindu-si steagulu, acellu-a s'a santitu cu mare parada mai antăiu la beserie'a rom. cat. catedrala prin episcopulu latinu L i p o v n i s c h i unde honvedii au depusu juramentulu in limb'a maghiara si romana. Pentru honvedii romani preotulu castrense ces. reg. Dlu B o c s i ' a au tienutu cuventare romanescă totu la acea beserie, — dupa aceste cet'a cuviiloru a venitu cu steagulu la beserie'a romanescă gr. o ientale d'in orasiulu nou, unde pontificandu SS. par. Archimandritu si vicaru episcopescu Mironu R o m a n u, steagulu se dede a dou'a „binecuventare“ cu care occasiune D. Archimandritu a indreptatu cătra honvedii o cuventare occasiunale in limb'a romana, essortandu-i sè fia credinciosu steagulu. Nas'i'a Steagulu au fostu Dna baronessa G e r l i c z y, cu 20 de nune fete alese d'in familiile oradane, intre cari a figuratu si doue romane, un'a unita si alt'a neumita, că asiă sè nu ne potemu certă d'in privinti'a confesiunala, că dora n'amu fiassemene patrioti, numai cătu că acele Coconitie sunt d'in classea aceloru-a, cari nu sciu limb'a loru materna, neci că-si prea batu capulu cu invetiarea ei.

Totu la acesta baserica in 7. oct. calend. vechiu s'a tienutu parastasu pentru generalii maghiarii revolutiunari espiati la 6. oct. 1849. in Aradu, — pontificantele au fostu totu D. Archimandritu Mironu, despre carele foi'a „Bihar“

dice, că celebrarea acestui serviciu divinu SSa l'a primitu cu cea mai mare bucuria si promptitudine. Pre catafalculu redicatu in mediloculu basericei eră scrisu pre langa alu generaliloru si numele lui Ioanu D r a g o s i u, pre carele l'a omoritu Motii (a móczok) inimicii patriei. E de insemnatu, că pentru acesti espiati nu s'a tienutu in annulu acestu-a parastase aici in Orade neci la una baserica catolica séu protestanta, ci numai acum'a la cea romana resaritenă: se vorbesce că impulsulu a venitu de la locuri mai innalte; si totu lucrulu au fostu condusu de corifeii fratiloru maghiari d'aici, ce si de acolo se pote deduce, că la acestu actu „a l a i n f r a t i r e B r a s i o v e n e s c a“ au luat parte si comitele supremu si officialii comitatensi „in corpore“ acestu para-tasu de poruncela ar' fi fostu că demonstratiune in contr'a parastaseloru spontanee facute eroului I a n c u, si că urmédia a se tiené si o afurisia, totu aici, asupra Motiloru.“]

T u l n i c u.

Comit. Satu-Mare, 22. oct. 1872.

Dle Red! Una caletoria intreprinsa prin comitatulu Satu-Mare, me convinse prea destulu despre iubirea fratiesca atātu a deachistiloru, cătu si a oppositionaliloru frati maghiari; — sè vorbesca faptele:

Caletorindu de la Satu-Mare cătra Tier'a Oasiului, cu talentatulu june Vasiliu T a t a r u; — ajungundu in Sierchiudiu, unde candidatulu de ablegatu Iuliu G a b á n y i de pardi't'a diacană are mos't'a sa, avui onorea d'a — fire chiamatu, impreuna cu amicul meu susu-amintitu, la banchetulu datu prin insu-si candidatulu Gabányi, la care in facisandu-ae, că calatoriu, cu machnire au trebuitu sè fin marturu unui incidentu tristu si insultatoriu pentru dulcea mea natiune romana; si anume:

Dl. H u s z á r, plebanu papistasiu locale, redicandu unu toastu pentru ingeniosulu preotu d'in Josiebu, D. Michailu Popu, vulgo Pap Miska, intre altele insultatorie facia cu natiunea romana facu verfu cu espresiunea. „Inchinu acestu pocalu pentru M. O. D. Michailu Popu, uniculu“ care s'au retrasu de la luptele nebunatecei partite natiunali. „M'a machnitu adunca acesta intentiosa espresiune, si că necunoscutu intre ospetii presentu la acestu banchetu au acceptatu cu ardore că cine-va d'intre romanii de facia sè-si redice vocea spre a respinge acesta insulta aruncata nu numai a supr'a natiunii romane ci si a supr'a celoru-a-lalte natiuni d'in tierra.

Inse dorere! — de si eră mai multi romani precum: D. S t a n u jude la administratiune, Vasiliu P o p u notariu in Calinesci, si renumitulu Alessi J a n i (care si-a parasisu natiunea) notariu in Camerdiana si alti romani, cari eră betrani de etate, si, pare-mi-se, si de sentiminte, inse neci unu cuventu, de la acesti domni!

Dar insult'a nu remase nereshunata, că-ci bravulu june

*] Trebue că dragalasi nostri frati si iubitti compatrioti maghiari, au mare nevoia d'alu de aceste, că-ce se facu multe comedie si pre aiurea, asiă d. e. intre serbi, dar' asemenea demonstratiuni n'au mai multa valoare că potcovele pre caii morti.

*) Ba, dorere se mai afla ici colo câte unulu de calibrulu Dlu Pap Miska, dar' numerulu loru dispa'e d'in d'i in d'i cu desvoltarea consciintei si a demnității natiunali.

Red.

FOISORĂ

Institutiunile familiare si moravurile

CHINEI.

(Fine.)*

D. conte Fouché de Careil, care a observatu emigratiunea chineza in America, constata că cumpetarea, economi'a si pacienti'a coloniiloru faceă minuni. La San-Francisco este o emigratiune chineza bogata si inteligenta-Plantatorii atragu pre emigranti chiaru pana in valea Mississippi si orearii spirite incepu a se inchietă de acést'a invasiune. Cu tote acestea se pare a nu fi de temutu facia cu superstitiunea chineza. Acesti-a nu voiescu sè fia inmormentati in America, unde repausulu mortiloru este turmentatu prin drumurile de feru; asemenea in contractele de emigratiune stipuléza de ordinaru intorcerea ossemintelor in tier'a natala. Astfelu cultulu caminului domesticu esercita asup'a loru o atractiune care va preservă inca multu tempu pre Americani de invasiunea care i ingrozesece. D. de Careil indica chiaru acést'a superstitiune, care dupa densulu, are si alte efecte deplorabile, că o cauza de decadentia; mai vorbesce si de moral'a egoista, marginita, forte utilitara, la Chinesi si abuserile biurocratiei, dirigerea de mandarini inimici ori carui progresu.

Inusuriele loru cele rele au fostu de asemenea presentate printr'unu documentu. Eta cum unu voiajioru aprecieza spiritulu de familie in China, intr'o scrisore particulara carei-a i s'a datu citire intr'o siedintiă posterioara.

*) A se vedé nrulu trec. alu „Federat.“

Femeee nu este companion'a barbatului; ea este sclava sa pre care o tractéza cu asprime si o lovesce de câte ori lu contrarieza. Socer'a (pho-pho), care voiesce sè-si resbune de timpulu seu trecut face intocmai că fiulu seu. Si éta pentru ce atâtea femei se spensura la usi'a camerei noptiale, pentru a ruină pre barbatu si pre pho-pho prin plat'a visitei care va trebui se li se faca de cătra mandarinu, si care nu valoreza nici odata mai pucinu de câte-va mii franci. Femeea servece pre barbatulu seu la mesa si nu mananca nici odata cu elu; candu sosesece d'in voiajiu, ea i intorce spatele. Raporturile copiiloru cu parintiiloru sunt totu pre aceea-si drépta. Ei ian, d'in cea mai frageda etate, obiceiulu blastemelor, cuvintieloru celoru mai desguatorie si acést'a in tote clasele societății.

In scola, fie-care striga cătu pote citindu-si lectiunea, in timpu ce vecinulu seu citece totu in acelu-a-si modu pre a sa. Cu cătu copii striga mai tare, dîcea unu profesorulu cătra voiajiorulu nostru, sciinti'a se aprofundéza mai multu. Ceea ce invetia in timpu de cinci-spre-diece ani se reduce la forte pucine lucruri. Compositiunile oratorice facute de elevii cei mai inaintati nu sunt de cătu nesemnificative séu nisce burlesci desvoltari.

Trebue sè spunemu, că consululu de Touthouo protestă cu energia in contra asertiuniloru, că aceste moravuri sunt comune totoruru claselor societății. Dupa densulu acést'a nu pote sè fia admisa de cătu pentru poporulu de josu.

Autoritatea parintesca este, in principiu, suverana, dara ea este, că totu ce remane, superficiala, esteriora. Indata ce parintele trece preste sise-diece ani, lu punu pre unu patu simplu, si lu lasa lipsitu de ori-ce necesarie. Candu morte se apropie si mediculu declara că nu mai este sperantia, nu se mai ocupa de bolnavu, ci de amenuntele inmormentării, fără a uită rimatorulu grasu, bas'a obligata la tote festinele chineze. Candu „betranii“ au inchisu ochii, se intrecu de a

strigă si de a plange; tote acestea inse tienu o diumetate de dî, candu fie care si-reincepe afacerile, beau si ridu că de ordinaru. Ceremoniile sunt observate: onorea este salvata.

Da apoi ore-cari detaile in privinti'a constitutiunei si proprietății. Sistemulu feudal a domnitu in Chin'a pana la alu treilea secolu inainte de er'a crestina. Imperatulu Tsin-Chi-Hoang-Ti, este care a datu la tota lumea dreptulu de proprietate, si care pentru a bas'a aceste drepturi pre unulu d'in sentimentele cele mai energice ale naturei umane, declară locurile de inmormentare nealienabile. Ideea era pre atātu de justa, pre cătu de profunda: ea avu cele mai ferice rezultate. Fia-care voii a avé cătu se pote de aproape campulu de inmormentare si cas'a sa. Se destielina pamenturile inculte; se emigră in cuprinsurile vecine abié populare de câte-va triburi nomade. De la acestu momentu dateza atentiunea crescenda a rasei chineze si caracterulu democraticu alu civilizatiunei sale.

Nici unulu d'in succesorii Imperatului Tsin n'a incercatu a reveni a supr'a operei sale; d'in contra, tote legile au fostu facute in vedere de a favorisă pentru toti principiulu proprietății. Cea mai buna d'in aceste legi este, dupa enriosele argumente ale unui economistu chinezu, aceea care a redicatu 80 la suta doband'a. Este probabilu cu tote acestea, că noiele necessitati create prin comerciulu cu Europ'a si prin desvoltarea marei industrie voru face a se lepedă principiile savantulu Tehan-Iog.

Unulu d'in caracterele cele mai frapante ale extremei imbucătății este lips-a proprietății de agrementu ori cătu de pucinu importanta. In Chin'a, unu parcu mai mare de unulu séu de doue hectare ar fi unu scandalu si inca parcuri de asta dimensiune sunt forte rare. Bine intielesu că parcurile imperiale lacu esceptiune. Se intielesu că emigratiunea sè fia indispensabila pentru o tierra unde fia-care familia rurale nu are in termenu mediu mai multu de patru hectare.

romanu Vasiliu T a t a r u redicandu-si vocea sonora, cu unu tonu oratoricu, de care resunã sala, in care la mesa presiedã D. B o r o s i u , presiedintele judecatoriei d'in Satu-Mare, dede unu respunsu vigorosu aperandu onorea natiunii romane si dovedindu prin acestu semnu de vietiã cã in Satu-Mare inca exista conscientia si semiulu de demnitate nationala.

Pre câtu-mi ajuta memori'a a resume acellu discursu am crediutu cã facu bine a vi-lu impartesf :

Onorab. Adunare ! „Si vis pacem para bellum !“ — dïce latinulu. Avendu onorea de a fire chiamatu prin Iuliu Gabányi l'a acestu prandiu diplomaticu, primii invitatiunea atãtu d'in amicitia ce existe intre noi, câtu si d'in punctulu de vedere, cã intru unu cercu electoralu romanescu avendu sã alege deputatu acellu-a, care daca d'in intemplanu nu este romanu, cellu pucinu sã fia amicu Rloru si sã spriginesca caus'a Rloru in Camera, ceea ce eu speru de la D. candidatu Iul. Gabányi.

Se pote cã neci juneti'a mea, nici esperinti'a pre tereulu politicu nu mi-ar' concede a redicã vocea mea la unu prandiu diplomaticu, la care eu cu amiculu meu dimpreunã am onorea d'a assiste: inse de-ora-ce unu domnu ospe, si inca d'in tagm'a preutesca a papistasiloru fiindu rasu la mustetie si barba au disu, cã numai D. Michailu Popu „s'a potutu desbaierã de nebnaticice lupte nationali“ me afliu in acea pusutiuna, cã sã-i spunu verde in ochi, cã me semtu falosu, cã sum mladiti'a natiunii romane, a cellei natiuni, care a venitu cu optu-sute de anni in antea unguiloru in acesta patria strabuna. Sum romanu falosu de nume, si cã atare nu potui sã suferu pet'a aruncata pre a mea natiune, — deci aceste vorbe desierte si neprecugetate le respingu cu indignatiune, cã Domnulu ante-vorbitoriu sã si-le puna in pusunariu (bravo; dïsera insf-si ospetii magiari) — cã-ci acest'a nu e fratietate, egalitate si dreptate. Din parte-mi m'am nascutu ca romanu, voui se traiescu, si se moru ca romanu, inse ca romanu si numai ca atare sum patriotu in acãsta patria, si-mi iubescu patri'a pãna l'a mormentu, inse insulta asupr'a natiunii mele, neci candu nu voui suferi. Sã traiesca patri'a, si poporele ei in fratietate!

Acest'a e vorbirea in pucine cuvinte la carea se vediu silitu a repunde si D. Michailu Popu, respiaudu de la sine presupusetiunea ca si candu dsa nu ar fi romanu adeveratu.

Nu potu trece cu vederea, cã se nu facu cunoscutu publiculu, cã intelligenti'a romana si respective preutimea d'in acestu cercu elect. ar fi potutu reesi fãraspese cu unu deputatu romanu, talentatu, mi-se pare inse, cã nu dupa talente si sentieminte nationali, ci dupa avutiã si sumetia aristocratica, se candidedia deputatii in acestu cercu romanescu, unde conscientia de romanu nu este inca atãtu de dezvoltata ca romanii sã cutodie a candidã si alege reprezentante de nationalitatea lor.

Unu Calletoriu.

Langa Timisiora, in oct. 1872.

Reuniunea invetiatoriloru rom. confes. d'in traet. Timisioarei isgonita d'in scolele rom. confes. si-a tienuu siedintiele publice sub ceriulu liberu in drumu!

Nu scimu in ce limba sã graimu asupr'a atãtoru nedreptãti si batjocure cari trecu pãna la barbarismu, cari ni-se comitu noe invetiatoriloru romani, mai pre tota diu'a chiaru de cãtra ai nostri.

Cu destulu rãgetu semifmu imposibilitatea de a raportã aci curiosele detalieri ce d. E. Simon a datu asupr'a relatiuniloru d'intre proprietari si arendasi, asupr'a stabilirei si cantitatii impositeloru si asupr'a cauzeloru certeloru intre europeni si indigeni. Dreptulu de proprietate, atãtu de absolutu la noi, nu este asiã de forte in moravurile Chineziloru, cari favorisa inainte de tote pe cultivatoru si asigura aprobe durat'a limitata a arendurei sale.

Cã compensatiune, impositulu apesa mai numai asupr'a pamentulu, dara forte usioru, cã-ci elu nu se redica mai multu de 1,200 milione pentru o populatiune de 537 milioane locuitori. Nu se pune tasse pre industrie si comerciu de câtu sub form'a de contributiuni in circumstantie extraordinarie. Cãtu despre stabilirea europeana in Chin'a, va intempnã inca multu timpu cã obstacolu, cheltuele ce trebe a face si formalitãtiele nenumerate ce este silitu a indeplini pentru transmiterea morminteloru.

Intr'o siedinti'a d'in 18. februarie 1872 d. Cave, locotenentu de corabia, a datu afirmatiuniloru d. consulu de la Foutcheou o adiesiune completa.

Loculu ni lipsesce pentru analisarea discursulu seu; vomu face cunoscutu numai conclusiunea sa. Dupa ce explica cauzele coruptiunii si a decadentei litereloru si administratiunii chineze, aduce omagiu mariloru calitatii ale particulariloru, escelentei constitutiuni a familiei si soliditatii institutiuniloru comunale cari se basãza pre liberulu sufragiu alu parintiloru de familie. Dara adauge cã aceste cauze de marime se stergu d'in vederea ochiloru sub invasiunea opiuului si cã Chin'a merge spre decadenti'a sa. Acãst'a nu este parerea d. E. Simonu, care a citatu, in favorea spiritulu de progresu alu Chineziloru, lupte cari paru evidente.

„P r e s s a.“

Noi in mediloculu acestoru tratãri neumane venimu cu Apostolulu Paulu cãtra Corint. a dïce — cãtra ai nostri: „Voi mariti — era noi ocariti. Pãna in or'a de acum si flamendimu si suntemu goi, si patimimu si nu suntemu asediati (!) si ostenimu lucrandu cu manile nostre. Ocariti fiindu — grãimu de bine — isgoniti fiindu — rabdãmu, hultu — mangaiãmu, cã nisce gunoiti ne-amu facutu lumei toturoru, lapedatura pãna acum, etc.“

Ecco-ni icon'a — fratiloru invetiatori, in acest'a ne vedemu toti!

Acã inceã o dovãda, cã superioritatea respective o parte d'in organele nostre scolari confesionali, prin necuviincios'a loru procedura ce o practica, nu pote, dar' nu pote cã sã nu aduca caus'a si scolele chiaru unde li-a gatitu loculu contrarii nostri de asta -di. Postimu a cetf cu paciuntia urmatoriele:

S'au adusu otarire prin comitetulu Reuniunii invetiatoriloru confes. d'in Inspector. Timisior'a si Ving'a in diu'a de 29. Septemvre a. c. tienerea adunarei generali a aceste Reuniuni, si anumitu in scol'a rom. d'in suburb. Fabrica de la S. I l i e !

Motivele, cari indemnu pre mentiunatul comitetu a aduce acãsta otarire, sunt urmatoriele: 1)

a) cã, fiindu beseric'a romana aci, sã potemu tienã parastasu pentru fia-ertatul invet. S i e p e t i a n u , pre carele generosele organe loc. aflara de unu [?] de diumetate mortu fiindu a-lu alungã cu nasile a fara in tipu de remuneratia nationala pentru servitiulu seu de 39 ani cã docinte.

b) pentru cã scol'a acãst'a fiindu in Comuna curatu romana si confesionala, noi, cã invetiatori era-si confesionali, nu vomu intempnã pedece.

c) pentru cã cugetamu prin adunanti'a nostra a face cetatieniloru romani d'in acãsta comuna — onore.

Daru ce sã vedi!

In diu'a determinata, invetiatorii in nru cã la 40 si alti intelliginti, se adunara la beserica si dupa finea cultulu divinulu cu parastasulu, voindu a merge in scola, docentele de aci D. L u m i n o s u cu anima plina de dorere anuncia si cetesce in faci'a toturoru-a o harthia d'in partea loc. dir. adresata cãtra invetiatorii ambe'oru scole, in care sub cuventu cã adunarea invetiatoriloru este o *adunare de intriganti s. a. batjocure* a supra corpulu invetiatorescu, opresce — sub grea respunderu pre invetiatorii acestoru scole, iatrarea adunarei in scolele rom. confes. cari sunt *incuiate!* da, parastasulu li atinse nasulu!

Audi lume nesticata! si admira prundiuti'a acestoru omeni, cari facu parte d'in organismulu scolariu confes., cari au cutediarea a inferã, si iaca in scrisu, o corporatiune morala decretata prin preã ven. nostru senatu scolariu diecesanu, si basata pre statute aprobate si santiuante prin acelu-a-si Preã V. senatu scol.

Acãst'a o facura prudintii de aici, cã organe civile, nu Protopopii, acãst'a batjocura o facura ai nostri, nu unguirii!

Acum devenindu atãtu corpulu invetiatorescu câtu si ceilalti DD. ospetii in perplesitate si indignati, unii condamnau, altii rideau de atãt'a neghibia ce areta loc. dir.

Dar' in mediloculu aceste batjocure, de care, celu putienu noi invetiatorii pre aceste organe nu le credeamu capabile cã nepriceperea loru sã merga pãna a face sã rida strainii de noi, corpulu invetiatorescu cu conducatorii sei, cunoscundu-si misiunea, pre langa cã d'in partea confratiloru serbi ni s'a oferitu scolele pentru adunare, dar' voindu a evitã ori-ce neplaceri si mai cu sãma a feri onorea natiunii de ori-ce blamu, la propunerea presiedintelu se resolve a se tienã acãsta adunare isgonita chiaru de ai nostri, sub ceriulu liberu inaintea besericei romane, unde se adusera mese si scaune oferite de Dlu cetatianu si comerciantu F o g a r a s i u .

Cum a decursu desbaterea, si ce ordine si linisce a domnitu sub decursulu siedinteloru, si pãna sã se publice protocolulu siedinteloru vorbesca Dlu inspectore, vorbesca loc. dir. carele inchisesse scol'a, arete lumii in cãtu acãsta adunare a aretatu semne de intrige, cum cutedia acestu loc. dir. a pune pre papiru, arete lumei in cãtu obiectele submise desbateriloru la cari chiaru si DDloru luara parte [intre intriganti (?)] nu se desbatura in celu mai esemplaru modu si cea mai buna intielegere, arete, daca adunarea a estu d'in marginile statuteloru, si totu-si a vorbf palavre prin cereulaie n'am fi crediutu!

Dupa redicarea primei siedintie, fiindu loc. dir. intrebatu prin unii invetiatori, cã d'in ce cauza a inchisu scolele, elu respunde cã d'in o r d i n e a D l u i E p i s c o p u d i e c e s a n u .

Audãti! cum numele Dlu Eppu alu nostru se iã in desiertu prin unii vamesi si farisei, cã-ci cu toti cunoscemu bunetatea animei pre bunulu nostru parinte Episcopu, pre a carui-a contu unu negotiatoriu cã loc. dir. in Timisiora cutedia a comite nerusnãri!

Vomu vedã ce va dïce V. senatu scolariu la acãsta batjocura, care atinge intregu organismulu, vomu vedã ce va dïce la tempulu seu sinodulu eparchialu la atãtea nedreptãti ce se facu inãtiatoriloru d'in partea unoru organe nãuce!

Noi invetiatorii, dupa ce tienuramu — *totu sub ceriulu liberu* unde ne incungiurau si d'in strainii, doue siedintie in deplina ordine si linisce, ne despartãramu — uniti in cugete si simtiri, intre cele mai caldurose si amicabile stringeri

de mana, — era biet'a c l i c a carea planuise desbinarea intre invetiatori a sparge Reuniunea, in locu sã invinga, remase invinsa — cu buzele imflate!

Traiesca intielegerea si amicitiatea nefaciãrita intre institutorii poporulu romanu, cã-ci numai astu-feliu vomu invinge reulu si pre inimicii nostri!

Unu invetiatoriu pentru 40.

Graeci, 26./14. oct. 1872.

(o). Multu stim. dle Red! Sortea natiunii romane d'in imperiulu bicefalu asta-di e demna de compatimitu.

Se pare cã domni dïlei se nutrescu si acum cu principiele degiositorie ale veculu de medilocu, si nu sentiescu ce aeru respira colonii veaculu alu XIX. — In fajta inse nu e asiã; dïnsii vedu pericululu ce i-accepta; vedu nemarginit'a materia aprendietiosa, nu credu inse cã s'a nascutu omulu carele sã arunce intru dïns'a schinteu'a. Pote se inisia amaru, cã-ce pentru moritoru nu existe adeveru absolutu. Sã-i lasãmu dar' sã-si joce rolulu diavolescu, cã-ce in fine, infectati de aerulu celu greu ce-lu respira, voru deveni prãda loru-si.

Triumfulu dreptãtii si alu libertãtii nu e departe. Lungu si grele fure cele 16 vãcãri de trista memoria, si totu-si gentea daco-romana nu a peritu; cu afãtu mai pucinu va se piera acum candu or'a se apropia de sunatu. Nu trebeie sã desperãmu, vedindu cum ne tratedia domni dela cãrma; trebeie sã lucrãmu in tote directiunile, sã ne armãmu sufletesce, cã-ce de acum inainte Clio nu va mai depune lauri pre triumfulu ferulu, ci numai pre alu scientieloru.

Nu mai scientia pote asecurã unei natiunii esistentia vecinica.

Precum la tote poporele desceptate, asiã si la noi a inceputu a se preface in sange asta idea, la cari afirmatiune ne indreptatesce multimea teneriloru, ce implu institutiele de invetiamentu nationalu si strainu. In totu Ardãlulu nu existe unu institutu publicu de invetiamentu, unde sã nu se afle multime de teneri romani: asemenea potemu afirmã, cã nu existe una universitate in Europ'a, la carea se nu-si aiba si Romanimea tramisi fi de ai sei. Tote acestea sunt semne bune pentru venitoriulu nostru. Transilvani'a, carea sãngerã asta-di de fierulu dusmanulu neimpacatu a totu ce e romanu, manẽ capetandu-si fi nutriti cu dulcele aectaru, si-va redicã era-si fruntea candida, si va resplãti fia carui-a dup. meritu.

Dorãrele-i cumplite i le mai alina asta-di unii fi bravi si credentiosi, pre cari nu i-a potutu deslipi de sinulu ei tote uneltirile dracesci ale near iciloru.

Bucura-te mama dulce, cã in cãt'a acestoru-a mai intra asta-di unu membru, armatu sufletesce cum cere trebuint'a ta! Dlu Dr. Calimanu A l b u fiindu-si studiele juridice cu succesulu celu mai buuu, si asta-di primindu-si serbatoresce diplom'a pre dreptu meritata, apuca in man'a sa destra arm'a neinvinsa, si in unire cu cei-lalti bravi combatenti va scf secerã lauri, cã-ce a invetiatu a-si iubi limb'a si natiunea inca de la bun'a sa mama, carea

„Leganandu-lu cu unu petioru

„I-a cantatu de-alu tiera doru“!

Benecuvinte Ddieu inbit'a mea tiera cã in scurta tempu sã fia plena de atari fi! Atunci nu voui mai portã frica de dusmani, cã limbele loru clevetitorie voru resunã in desiertu!

Societatea pentru fondu de teatru.

Adunarea generala a societãtii pentru fondu de teatru romanu, conformu conclusulu adusu, se va tienã in Timisior'a la 11 si 12 noemvre an. c. calind. nou, cu urmatori'a

Programa:

Diu'a prima, 11 noemvre.

1. Presiedintele va deschide adunarea la 10 ore, in localitatea ce va fi destinata pentru siedintiele adunãrii generale.
2. Dupa deschidere se voru alege duoi secretari ad hoc.
3. Unulu d'in secretarii societãtii va dã cetire raportulu comitatulu despre lucrãrile sale de la ultim'a adunare gen.
4. Se va cetf raportulu despre starea cassei societãtii, si preste totu despre membrii si avere. totala a societãtii.
5. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru cercetarea raportulu cassariulu.
6. Se va alege o comisiune de 5 membri, la care se voru irscrie acei onorab. domni, cari voru voli a fi membru societãtii, sãu a dã oferte in bani, precum si pentru a primi tacsele de la membrii de pãna acuma.
7. Se va alege o comisiune de 5 membri, la care se voru aretã propunerile, ce s'ar face spre inaintarea scopulu societãtii.
8. Se voru tienã discursuri corespundietorie scopulu societãtii si aretate mai antãiu comitetulu.

Diu'a a doua, 12 noemvre.

1. Deschidendu presiedintele siedinti'a se va cetf si verificã procesulu varbalu alu siedintiei trecut.
2. Comisiunea esmisa pentru inscriere de membri si

primire de tacere si oterte, va face raportul sau si se va lua concluziunea necesara.

3. Comisiunea esmisa pentru cercetarea cassei va raporta despre acest'a si se va lua concluziunea a surpr'a raportului.

4. Comisiunea esmisa pentru propuneri va raporta despre acestea, si se voru lua concluziunile necesarie.

5. Se va decide locul si ziua adunarii generale venitorie.

6. Se va alege o comisiune pentru verificarea procesului verbalu alu sedintiei de asta-di.

7. Presedintele va inchide adunarea.

Pest'a, d'in sedintia comitetului, tinuta in 22 octombrie 1872.

Josifu Vulcanu, Alexandru Romanu, secretariu, presied. subst.

Protocolu

ausceputu in conferintia invet. d'in vicariat. Rodnei, tract. Bistritiei si alu Budacului.

(Fine.)*

Sedintia III,

tinuta sub presidiulu ordenariu, fiindu de facia membrii d'in sedintia trecuta.

I. Dechiarandu presedintele sedintia de deschisa, pune la ordenea dilei obiectulu de sub punctulu 3. alu programei, referitoriu la pedicamentele ce stau in calea inffioriei si progressului invetiamentului in scolele nostre si provoca pr membrii conferintiei a descoperi impedicamentele loru cunoscutu.

ad I. Basiliu Tergovetiu descopere conferintiei urmatoriile impedicamente; a) neexecutarea ordinarioru maritului ordinariatu prin dd. protopopi, ca inspectori, si prin parochii locali ca directori scolari; b) nepassarea, ce areta unii d'intre invetatori facia cu misiunea loru, c) recel'a, ce areta deregatoriile politice in spriginirea causeloru scolare.

Cosma Anca en. mera ca impedicamente ale inffioriei scoleloru nostre populari in locul primu: Slab'a dotatiune de asta-di a invetatorilor, si neasigurarea acestoru-a pentru betranetie, precum si neingrigirea pentru veduvele si orfanii acestoru-a, dupa acest'a, ca a doua impedicare: pucina ingrigire ce o au senatele scolastece locale facia cu scol'a; apoi neinteresarea oficaloru politice de institutelu populari de crescere, d'iu care cauza lipsesce poterea executiva de a duce in deplinire mandatele si ordinaritiunele celea multe ce se esmitu de la deregatoriile mai inalte.

Dupa una desbatere mai indelungata, in decursulu carei-a s'a adusu la cunoscutia si d'in partea altoru membri diferite impedicamente de aseminea natura, conferintia cu unanimitate recunesc de impedicamente mai esentiali, care stau in calea progressului invetiamentului d'in scolele nostre, — urmatoriile: a) slab'a dotatiune a invetatorioru populari si neingrigirea pentru subsistintia loru la casu de betranetie si nepotantia, d'in care resulta lips'a invetatorioru de ajuns calificati; — b) Neregulat'a frequentare a scolei d'in partea prunciloru; — c) Lips'a manualeloru pentru invetatoriu, dupa aceea a requisiteloru si aparateloru de invetiamentu; d) Necoresponderea unoru edificu scolastece, la cari porta vin'a in prim'a linia comisiunile [senatele] scolastece locale.

II. Presedintele provoca conferintia a-si da parerea despre pasii, ce ar' fi a se intreprinde spre delaturarea acestoru impedicaminte.

ad. II. Conferintia, dupa una desbatere mai indelungata, decide cu unanimitate, se se faca una reprezentatiune la maritulu ordinariatu diecesanu d'in Gherl'a, prin care se fia rogatu:

1. Se esopereze de la locurile competente o dotatiune mai buna pentru invetatori, precum si formarea unu fondu de pensiuene.

2. Se recerce organele administrative politice spre a da mana de ajutoriu in ru adstringerea prunciloru la o regulata frequentare a scolei.

3. A dispune, ca comisiunile scolare locale se se adstringa la implinirea detorintieloru, si anume: a) a ingrigi pentru cladiri scolare corespunditorie; b) pentru procurarea manualeloru, cartiloru si aparateloru de lipsa prescrie in lege.

III. Cosma Anca recomanda conferintiei unele manuale si carti scolastece si anume: Istoria biblica elucrata de Massimu Popu profes. gimnas. in Naseudu, istoria naturale de Cosma Anca, scriptologie'a de Stefanu Popu si alt'a de Basiliu Petri.

Aseminea si Petru Tofanu recomanda cartea economica edata de Georgiu Vintila profes. supl. la scol'a reale si comerciale in Brasiovu.

ad. III. Se iau spre scientia.

IV. Presedintele pune sub discussiune obiectulu: Cum sar' pot' adstringe tenerimea la cercarea scolei de repetitiune?

ad. IV. La propunerea direct. norm. Cosma Anca conferintia otaresece cu unanimitate, ca se se faca o reprezentatiune ca'ra maritulu ordinariatu prin care se se roge, ca se benevoiesca a dispune, ca fetio-

*) A se ved' nrlu trec. alu „Fed.“

rilor si feteloru, ce voiescu a se casatori, se nu li se de' licentia necesara pana candu mai inainte voru produce testimoniulu scolastecu despre frequentarea scolei repetitorie scrisu de man'a proprie, er' cei ce nu voru fi in stare a produce acestu testimoni se fia adstrinsi la platirea unei multe banale de 10 fl. v. a. in favorea fondulu scolastecu locale, respective spre premiarea invetatorioru pentru instruarea tinerimei repetitorie.

V. Cosma Anca propune conferintiei, ca acest'a se otareseca pedepsirea banale a aceluor invetatori, cari fara de cauza fundata au absentatu de la acesta conferintia, si anume cei d'in Districtulu Naseudulu pentru care sunt statorite diurne cate de 1 fl. 50 cr. pre diu'a catu duredia conferintia, — se se de'judece a plati d'in alu seu cate 9 fl. v. a. in fondulu infintiandei reuniuni invetatoriesci, er' cei d'in tractulu Bistritiei, fia-care cate duoi fl. v. a. totu in favorea susu-numitulu fondu.

ad. V. Se primescu cu unanimitate si se insarcinedia biroulu conferintiei a face pasii necesari in acesta privintia.

VI. Presedintele descopere conferintiei, ca pre basea ordinaritiunei maritulu ordinariatu, conferintia invetatoriesca trebuie se fia ambulanta, si asi' propune conferintiei a otari locul si tempulu tinerei conferintiei in anulu venitoriu.

ad. VI. Dupa una desbatere indelungata conferintia otaresece cu majoritate absoluta, ca pre anulu venitoriu se se tiena conferintia invetatoriesca in parochia Borgo Tiha, care e mai aproape de centrulu acestoru trei tracturi invetatoriesci, er' tempulu tinerei conferintieloru se statoresece pre prim'a aug. st. n. 1873 si d'ilele urmatorie.

VII. Presedintele propune conferintiei a alege una comisiune pentru verificarea protocolulu, care totu-odata se fia insarcinata si cu elaborarea programei conferintiei urmatorie.

ad. VII. Primindu conferintia acest'a propunere alege spre scopulu amintitu o comisiune constatoria d'in 7 membri si anume: Massimu Popu, Cosma Anca, Teodoru Rotariu, Iacobu Popu, Isidoru Titieni, Mihaiu Domide si Ioane Draganu.

Nefindu alte obiecte de pertractatu presedintele inchide conferintia prin una cuventare acomodata, dupa care Massimu Popu i multumesce in numele conferintiei pentru pacientia si zelulu documentatu in cauzele scolare.

Protoculu s'a cititu si verificatu in 29. sept. 1872.

Urmeza subscriverile.

VARIETATI.

*(Alegere de deputatu. In cerc. electorale Szoboszló-Hadház-Vámosperce, la care a resignatu Ales. Csanády, s'a alesu Stefanu Patay, d'in stanga estrema, deputatu dietale.

*(Processu de pressa), ce au intentatu D. Ionu Allessi, not. comun. d'iu Cameridian'a contra prentulu gr. unitu de acolo d. Michailu Demeteru, se va pertrat' in 21 noem. a. c. la curtea cu jurati d'in Dobritinu. Obiectulu processulu este unu articulu, aparatu in „Federat“ de la 12 iuliu a. c. contra dlui Alessi si subscrisu de prentulu amintitu.

*(Theofilu Gautier), unulu d'intre cei mai insemnati scrietori si poeti francesi, a latorea cu Victoru Hugo si unulu d'intre corifeii scolei romantice, a repausatu in 23 oct. a. c. in etate de 61 anni.

*(Populatiunea Vieni). Dupa conscriptiunea, ce s'a facutu in 15 oct. a. c., Viena, in privintia populatiunii, ocupa locul alu treilea intre capitalele Europei, seu dupa Londra si Parisu, numai de catu urmedia Vienn'a, carea asta-di nmeru 901.380 locuitori, precaudu Berolinu dupa conscriptiunea d'in 1871, numai 728.013 locuitori. Cei mai multe are Viena in despartimentulu alu treilea, adeca 102.246 suflete. Cetatea d'in laltre, proportionalmente are pucini locuitori 67.572; fiindu ca acolo mai cu s'ema sunt palaturile si locuintele avutiloru. La cladiria edificieloru pentru espusetiune, in „prateru“ locuescu preste 1739 lucratori.

*(Mihailovicu), arceiepiscopulu d'in Zagrabia, va renuncia dupa cum se telegaf'za diuariulu „Reform.“ Certele in capitulu de aici crescu. Mai multe familie catolice au trecut la confessiunea protestanta, tote acestea numai d'in caus'a arceiepiscopulu strainu si magiaronu.

*(Innaintari). D'in lista militariloru cari au depusu esam. de cadeti, scotemu pre cei, cari dupa numele loru se par' a fi romani: Georgiu Boieriu, sergente la batalionulu 32, Gustavu Moldovanu, corporalu titularu la bat. 33. Alessiu Popu, sergente tit. la bat. 31. Sigism. Danciu, capu de despartimentu la bat. 24. Iuliu Konkoli, corpor. la bat. 61. Paulu Gregoriu, corp. la bat. 25. Nic. Jovianu, gregariu la bat. 29. Stefanu Bentia, capu de despar. la bat. 64. Iosifu Fabianu, serg. tit. la bat. 59. Stefanu Falca, serg. tit. la bat. 27. Alessandru Catinianu, greg. la bat. 31. Ionu Marcusiu, capu de desp. la bat. 32. Greg. Ambrusiu, greg. la bat. 25. si Dionisiu Barbulescu, serg. tit. la bat. 13, incepundu de la 1. noemv. a. c. sunt innaintati de cadeti la militia (honved) pre langa sustinerea rangulu avutu. — Dlu Alessandru Vancea,

postu cancelistu la tribunalulu d'in Logosiu, este numitu cancelistu la Ludoviceulu d'in Pest'a.

*(Distinctiune). Maj. Sa imperatorele cu dat'a 13. oct. a. c. a decoratu cu crucea de argintu pentru merite pre Lazaru Dostanu, gregariu la militia, pentru mentuirea unu omu dela morte prin inecare, cu periclitarea propriei sale vietie.

*(Pensionare). Dlu Vilelmu Velicanu, colonelu de militia si comandante provisoriu alu regimentulu alu 6, la cererea sa propria fu pusu in stare de pensiuene provisorie.

*(Franciscu Duschek) fostu ministru de finantie in 1849, a repausatu in 17. oct. a. c. in etate de 76 anni in comunitatea Cerncovetiu. Duschek s'a nascutu in 1797, in comunitatea Radviczic in Boemia. Studiele le-a absolvitu in Agria si Pest'a si in 1819 a intratu in functiuni camerarie.

*(Donatiuni). Conte Bela S'echenyi, voindu a urma' directiunea, pre carea neuitat'a sa socia o a tinutu de cea mai nobila chiamare a vietiei sale: a propagat binele d'in tote poterile in giurulu ei si a da ajutoriu miseriei pamentesci doneza in favorulu casei orfanale, institutulu pentru orbi d'in Pest'a si pentru cas'a nebuliloru d'in Bud'a cate 1000 fl. v. a. — D. Anastasiu Lica a testatu 300 fl. v. a. pentru Academi'a unguresca de scientie.

*(Unu virtuosu previolina — ciarlatau.) Despre Eduardu Remenyi, gidovu botezatu, virtuosulu violinistu alu natiunii magiare, serie „Hon“, ca a amblatu tierra intrega pre la familie vechi nobile, la professori si pre la beserici, adunandu anticitati pretioase, sub pretestu, ca le aduna pre s'ema museului nationale. Collectiunea Remenyiana a trecut' pana si marginile conscientiositatii. Genialulu virtuosu adeca, dupa cum scrie „Neue freie Presse“, pretios'a collectiune a licitatu-o in Viena. Acestu ciarlatau a commissu plagiatu si in arte, ca-ci a furatu una melodia de rara frumsetia de la Romani (Repülj feeském) si a escamotatu-o, basi gidovesca, in unguresca.

*(Onorariu medical). Professorulu Pitha, care a avutu pre b. Todesco patru lune sub cur'a sa, a capetatu onorariu de 100.000 fl., afara de 4000 fl. competintia anuale, care i avea adjunctulu seu, Assemene onorariu a capetatu si de la generalissimii Oppolzer si Paskievics. Mediculu Pitha dara pana acum a cascigatu celu mai mare onorariu.

*(Indiariulu „Pester Lloyd“) aflamu de repetite ori publicatu „Unu strigatu dupa ajutoriu“, care d'in cuventu in cuventu suna astfelu: „Facemu atenti pre iubitorii de omeni, ca consululu americanu d'in Bucuresci a tramissu la consulatulu americanu de aici [d'in Pest'a] 35 familie gidovesci cu copii cu totu, cu rogarea ca se li st'ea intru ajutoriu acestoru goniti d'in Romania [Walachei] prin persecutiune, ca se pota trece in America.“ Mai de parte sta, ca consul. americ. de aici recomanda pre acesti miseri indurarei publiculu, si ca si elu insu-si primescu contribui benevole etc. E pre multu, e neauditu pana unde se intinde impertinentia gidoviloru. Limpede se vede acest'a si d'in actulu susu memoratu; de pre o parte se nisquesca a esplotat nobletia omeniloru de omenia storcundu bani pentru neace v a g a b u n d i gidovesci d'ai loru, cari, fiindu lenesi pentru truda si munca, si nepotendu-si casciga panea prin lucrare onesta, ar' per' de fome; de pre alta parte se silescu a escita compatimirea si indurarea lumei, scornindu si imprecindu cu limba sacrilegia cate tote minciuni, calumnie si oribilitati, contra Romaniei si a poporulu romanu, care in statulu loru cu neci unu pretiu nu potu sufferi tranctori, ciarlantani si vagabundi fia chiaru si gidovi.

*(Deschidere de calle ferrata). Callea ferrata de la Sigetulu-Maramuresiului se va deschide in 20. noemv. a. c. Dupa lege acest'a ar' fi trebuita se se intemple inca in 1. oct. a. c.

Respinsu la „loculu deschisu“ alu dnului Butariu d'in Nr. 84. alu „Fed.“

Dnulu B. in Nr. 84. alu stim. foie „Fed.“ voiescu a se rectificat cu aceea, ca eu nu me interesedu de scola, ci numai d'in invidia i aretu ratecirile. Nu am dat'ena a me lauda, inse te intreb' dle Butariu, nu este ore interesare candu ti-aretu ca ai mancatu putintei denari ai scoleloru? ca-ci daca nu m'asiu interesat, te-asiu lasat' in numele dnului.

Dici apoi dle B. ca necapetandu trasura in natura, ti-ai trasu spesele de carausia d'in banii scoleloru incasati; hei dar', dlu meu, acele spese nu se tragu d'in banii scoleloru, ci d'in lad'a comunale, si nu 6 f. 30 cr. dupa 3 mile! Me provocasi se iesu de sub masca, afirmandu, ca nu me cunosci bine. Vedi si aci ti-ai contra-d'isu, pentru ca totu-si me cunosci, cu tote ca d'ici ca sum sub masca, de-si ca atare n'am fostu neci odata si nici acum nusum; bine scie dnulu B. cine Lupescu, dar' n'am ce-i face daca se folosescu de aseminea acupature.

Dnule Butariu! in Nru. 84. alu „Fed.“ me provocasi se me infaciesiu in 13/25 augustu la scol'a d'in Plescutia, inse nu fuseramur fericiti de a-ti ved' onorat'a-ti facia; pre semne te ai temutu ca nu vei reusi cu planurile, inse totu-si te tienst' de provocarea-ti facuta, ca te presentasi in alta di, adacundu si unu adjutante, candu bine sciai ca poporulu nu e de facia, nesciendu ca veti veni. Mi mai facusi una

provocare în scris, de dato 25 Aug. că pre 27. aug. să te așteptu: te-am așteptatu d'impreună cu individii amintiti în nr. 69 alu „Fed.” dar nici atunci nu te presintasi. Frumosu ti-tieni cuventulu!

Mai departe d'ăsesi că m'am lasatu de Selagiu s. c. l. nu m'am lasatu; au nu se afa la scaunulu protopresbiteralu d'in Halmagiu, sub. Nr. 4. alu sinodulu d'in 9/21 martiu 1872, acusa preotulu d'in Talagiu Iosifu Sirc'a, unde te provoca a-ti dá ratiociniulu despre banii incassati de acolo ceea ce nici pâna asta-di nu ai facutu, nici te ai rectificatu inaintea sinodulu protop. de unde se vede că esci unu omu care comiti astu-feliu de fapte, cu cari nu cutedi a est la lumina, inse lumin'a lui Christosu luminédia toturor-u-a, si cu acest'a am gatu cu dta pentru totu-de-un'a.

Plescut'a (Comitat. Zarandu) etc.

I. Lupescu alias Farcașiu,
preutu.

La adres'a Domnului Vicentiu Babesiu, redactoriu
responditoriu alu „Albinei”

in
Pesta.

Stimate Domnule!

Manierele si apucaturele, introduse de Dta in diurnalistic'a romana, de a ciontá, mistificá si intercalá cu anotatiuni frivole ori si ce respunsu, ce se tramite spre publicare diariulu „Albina,” la artici si corespondintiele acestui diariu redigiatu de Dta, aceste apucature, cunoscute d'in destulu lumei romane întregi, cugetu, că me indreptatescu a nu me folosi de asta data de diariulu per eminentiam alu Dtale, ci spre a stá la unu scurtu discursu cu Dta, ceru ospitalitatea pretiutulu diariu „Federatiunea.”

Inainte de tote inse debue să premitu spre chiarificare, că nu me incumetu a-ti adresá aceste s'furi cu scopulu de a te convinge, că pre ce călli ratecite aiuredi spre a trece de primu privilegiatu si patentatu conducatoriu alu natiunii romane, că ce rele siervitit ti-facu satelitti si clicasii Dtale cu informatiunile loru mincinoase, că, că fostu judecatoriu aru debul să scii, că nu este bine, a te pripi cu judecat'a pâna nu se asculta tote pârtille puse in întrebare, că arm'a calumniarei si terorizarei diurnalistic'e, manusa de Dta, de atât'a timpu cu deosebita desteritate, — a devenitu, prin prea multulu usu, neeficace.

Nu me incumetu, d'icu, a te convinge despre tote acestea, că-ci s'au incercatu alti barbati, mai ageri la spiritul si pena, decâtu mine, inse cu do-re-re, fără rezultatu, de-ora-ce morbulu deliriulu, de care patimesci, s'a constatatu in comunu dejá incurabilu, si ti-a procuratu nisce epitetu nu de totu magulitorie.

Mi-vei ertá, stimate Domnule! expresiunile grele d'in urma, cu atâtu mai veriosu, fiindu-că in dictionariulu si fraseologi'a organulu corporalu alu Dtale „Albina” ai introdusu dejá cuvinte, cari se sudu numai in clasele cele mai inferiori ale societății.

Nu dorescu, că-ci nu amu nici timpulu fisicu suficiente, daru nici gustulu spre a me demite cu Dta in polemle despre moral'a publica, despre de Dta inventatele „t'alharie” si „hotie” ale cutarui-a si cutarui-a barbatu, ale carui-a pecate mari se cuprindu in aceea, că d'in fericire s'eu nefericire nefiindu de acord cu opiniunile Dtale, nu vré să traga la carulu triumfale alu Dtale si nu vré să-ti cante necontentitu „marire tie, Babesiu, marire tie.”

Te-au demascatu altii si te voru mai de mascá inca.

Eu me marginescu de asta data a responde publiculu cetitoriu la infamlele si injuriile ce le scornesci necontentitu despre capulu diecesei Caransebesiulu si alti functionari ai ei, preoti si mirenii, si apoi in forma de artici de fondu, si corespondintie fictive le dai publicității in fia care numeru alu diariulu corporelu alu Dtale.

Te întreb, Dle Babesiu! de unde atât'a ura nestemperata asup'r'a amintitelor persoane, încātu nu poti redige nici unu numeru fără a te atinge de densele? Ore publicandu Dta panfetele si pascuilele cari in cea mai mare parte a loru se fabrica in cancelari'a redactionala a „Albinei” si câte unele din candu in candu de clicasii Dtale, intentionedi in fapta sterpirea vre-unui r'eu s'eu abusu? De parte de tote acestea.

Motivelo acestor fapte necualificabile ale Dtale sunt simtiulu de resbunare, Adă-ti numai aminte. In sinodele eparchiale d'in Caransebesiu, acele persoane, despre cari Dta scornesci câte verdi si uscate, nu te-au lasatu a jocá intru tote rol'a infalibelulu, nu te-a lasatu a hulli nepedepsitu asup'r'a Dumnedieirei asup'r'a toturor institutiuniloru nostre crestine, religioase, piose si morale.

Ore nu este aceea hulire asup'r'a religiunei

nostre crestine dreptu maritorie, candu Dta in calitate de deputatu alu sinodulu eparchialu ai pronunțiatu cuvintele: „c'ă Dta nu faci nice o deosebire între Christosu, Mahomedu, Zoroastru si Papa infalibilulu de la Roma? c'ă Dta nu credi in sofisme si dogme calugaresci,” — si că Dta prin urmare, nemicu alt'a nu ceri de la preoti, decâtu să fia nationalisti in sensulu Dtale, adeca să se lupte macaru cu viet'i'a „c'ă s'ă reesi a fi alesu de deputatu in die t'a.” Caderea Dtale la alegerea de deputatu dietalu in Sasc'a éra si, dupa inascut'a-ti maniera de a intortocá si mistificá tote, o atribui in parte si capulu diecesei Caransebesiulu.

Te întreb, ore cugeti Dta scortocandu serli atari lucruri? Ore Episcopulu Caransebesiulu nu are alte lucruri mai momentose pentru diecea sa, decâtu să se ocupe cu ablegat'ile Dtale? Se pote că Dta pretendi, că capulu diecesei Caransebesiulu să se scobore d'in inalt'a-i pusetiune in aren'a luptelor politice si să se faca cortesiulu polizei si scopuriloru egoistice ale Dtale si cliciei Dtale, cari cugetati a fi luatu in arenda politic'a natiunei romane. Inse te asurediu, Dle Babesiu, că acestu desideriu piu nu-lu vei vedé realizatu nici candu, si mediu locele jesuitice de denunciári, calumniári, terorizári, si altele, ce le indebuntiedi spre ajungerea scopulu, nu-ti voru folosi absolutu nemic'a, fiindu că capulu diecesei Caransebesiulu si-iubesse cu multu mai multu dieces'a, beseric'a si natiunea sa, decâtu că să puna in jocu sortea loru, si decâtu să-ti p'ta urmă vre-o data saritureloru pehli-vanesci pre funia ale Dtale si ale atletiloru Dtale.

Să trecemu acum'a la insinuatunile si invectivele ce le arunci specialminte asup'r'a capulu diecesei Caransebesiulu in o corespondintia fictiva de langa Logosiu in Nru. 79. alu „Albinei.”

Incusi pre acelu venerabilu capu alu diecesei Caransebesiulu, carui-a in urm'a meritelor lui reali cascigate pentru beserica si natiune, fără cea mai mica aspiratiune si interesu personale — inca inainte de a veni in Banatu si a ve cunozce mai de a prope, — Dta, Dle Babesiu, nu erai si nu esci demnu a calcă in urmele lui, — lu incusi d'icu, că rivalisédia cu altii in absolutismu, că eu parochii si statiunile invetiatoresci s'ar face negotiu, si dreptu proba pentru aceste grele invinui aduci inainte unu memorandum, fabricatu negresitu s'eu in Pesta, s'eu in cuibulu cliciei Dtale — ce l'aru fi subscriu 30. de preoti d'in diecesa despre abuzurile, ce s'aru face in administrarea beserice; — că unu protopopu ar fi cerutu de la unu invetiatoriu 50 fl. pentru o statiune invatiatoresca, si in fine, că acelu venerabilu capu alu diecesei, a refusat a intari si provedé cu decretu dintre doi recurentie la o statiune invetiatoresca pre celu necualificatu, precum singuru recunosci in acea corespondintia, — care invetiatoriu la depunerea supletoria a examenulu de calificatiune, d'in caus'a neaptitudinei s'a reprobatu pre trei lune de cătra comisiunea esaminatoria.

Mai amintesci apoi despre cursurile simultane, despre spedirea actelor ex presidio, fără că referentii, nu ai consisioriu, ci ai Dtale, să aiba cunoscintia de densele. Vedi Dle Babesiu! aici-a mi se pare că este bub'a, la ce inse vomu reveni mai la valle.

Sunt ore probele produse mai susu cualificate de a inferá indata pre o persona venerata si simata in modulu cum o face acest'a corespondintiele Dtale, s'eu probalminte Dta insu ti?

Pentru că unu protopopu a cerutu de la unu invetiatoriu, dato sed non concessu, 50 fl. sub fictivulu preestu că are să i d'ea episcopulu, de aici-a urmédia dupa logic'a, propria Dtale si corespondintiloru Dtale, că in dieces'a Caransebesiulu se vendu statiunile invetiatoresci si parochiele! Dar' inca nu este pusu afara de indoela, că respectivulu invetiatoriu, nu a scrisu acea epistola cătra tatalu s'eu la indemnulu clicasilor DTale, că ci dupa principiale moralei publice ce profesati, sunteti in stare a comite atari fapte infame, că si „gidovulu Carmelinu d'in Liovu”, alu carui-a procesu tocmai se pertratédia inaintea respectivulu foru, si face sensatiune in întrega diurnalistic'a europena. Mai departe, pentru-că capulu diecesei Caransebesiulu dá voia invetiatoriloru confesionali de a cercetá s'eu nu cursurile simultane, si pentru-că pre acei invetiatori, cari in decursu de mai multi anni, au cercetatu conferintiele invetiatoresci diecesane, si nu au produsu invetiatoriu cu scolarii indetordia, conformu spiritulu legii, spre cercetarea acelor cursuri, prin o mesura disciplinaria; pentru-că venerabilulu capu alu diecesei in nobil'a sa nisuintia d'a asiedia invetiatori la scolele diecesei pre cătu se pote de cualificati, s'a sfiutu a intari pre unu candidat de

invetiatoriu alesu cu majoritatea voturiloru, dar' cu atestate slabe, si fără testimoniulu de cualificatiune, pre candu celu-a-laltu recurentu intruniá tote insufrile cerute si prescise de lege si statutu, dar' nu aveá majoritatea voturiloru, pentru-că capulu diecesei Caransebesiulu, nevrendu a coticári seriosele afaceri ale diecesei si ale amestecá cu politic'a d'lei, dupa dorulu Dvostre, in lucruri importante si meritale nu cere luminatulu consiliu alu Prea Fericirei Tale, si a reportoriloru d'in Caransebesiu ai Patriarchiei Tale: pentru acestea tote capulu diecesei Caransebesiulu dispune in modu absolutisticu. este reactionariu, calca statulu in picioare, face negotiu cu parochie si statiuni invetiatoresci, si altele câte tote. Pentru-că satelitti Dtale. omeni necualificati, si compromissi inaintea opiniunii publice, nu-si potu eerce in Caransebesiu a totu puternicia loru, că in alte locuri, pentru-că in Caransebesiu nu se potu alege de protopopi individi profani, cari nici una d' n'au functionatu cá preuti, ba ce este mai multu, nu sciu cantá nice unu: „Domne miluesce-ne”, pentru-că in Caransebesiu nu se impartu posturile de preuti si invetiatori numai clicasilor DTale, pentru acestea tote, in dieces'a Caransebesiulu este reactiune, coruptiune, si tote mergu cătu se pote de reu.

En să privimu la faptele Dtale de conducatoriu alu natiunei, si primulu barbatu alu besericei, precum-ti-place a te gerá.

D-ta, Dle Babesiu, ai cautatu si cantu a te atinge cu tota ocasiunea de numele celu stralucitu alu Mitropolitulu nostru Andreiu, carele dupa Dumnedieu si grati'a Majestatei Sale Regelu nostru, este emancipatoriu beserice si natiunei nostre. Dta ambli cu ori ce pretiu a vetemá onorea si vedi'a Archierulu d'in Caransebesiu Popasu, a le carui a fapte d'in trecut si presente, întreprinse pentru inaintarea si inforirea romaniloru ortodosi, nu le vei poté Dta stergé prin nice unu clevetu, prin nice o intriga si uneltire. Scimu d'in diurnalulu si graulu viu alu Dtale că-ti displacu a rde lenii, dar nu te-ai marginitu a-i innegri numai pre acesti-a, ci si pre multi alti barbati bine meritati d'in Banatu si Ungaria. Nemoritoriu comite supremu P o p'a, marele mecenate alu beserice si natiunei nostre, fericitulu fondatoriu — Emanuelu G o z s d u-nu au potutu scapá de veninulu incriminariloru, huleloru si clevetelor DTale, — ba ce este mai multu, inspai-mentatorulu cercu alu Erostraticiei activități a Dtale a trecut si preste inaltii Carpati. Adu-ti numai aminte de Rosetti si altii, si de siguru, dacă mai ai numai ce-va sentiu de onore te vei rusiná.

Si pentru-ce ore improsei Dta in toti si pre toti fără crutiare? Pentru-că ti-aru placé că ridicandu-te preste toti, să-ti poti neimpedecatu multimi nesatios'a si nemarginit'a ambitiune si gloria vana de omu providentialu, infalibilu, de mare barbatu si conducatoriu; si că apoi să-ti poti face mandrele cu bunulu nostru poporu romanu.

Mai departe Dta, Dle Babesiu, nu te ingrodiesci a da lovitura de morte guvernulu nostru besericescu, pentru-că atunci, candu prin diurnalulu corporalu si graulu viu alu Dtale innegresci si injosesci preutimea de susu pâna josu, — candu inviti pre invetiatori si pre poporu in contr'a preutilor, apoi pre preuti, invetiatori si poporu in contr'a protopopiloru si archieriloru loru, ce faci alt'a decâtu încerci a rumpe legatur'a, de la care aterna viet'i'a beserice si a guvernulu ei, incerci d'icu a rumpe legatur'a ascultarei, a ordinei si a disciplinei?

De aceea acolo, unde ai reesitu Dta mai bine cu funestulu Dtale planu, confusiunile, neronduelele, conflictele sunt lucruri de tote d'lele, acolo clicasii Dtale nu mai asculta de nimenea, nu se supunu ordinei decâtu numai siliti, si si-batu jocu de tota disciplin'a.

Dar' cine si-impune scrutarea mai adunca a principielor si faptelor DTale, acelu-a negresitu se inspaimenta de rezultatu si-si intorce cu amaritiune si dispretiu faci'a si anim'a sa. Bine voesce a-ti revocá in memoria între altele multe, portarea Dtale dupa caderea d'in Sasc'a, candu Dta spre a-ti resbuná asup'r'a acelor preuti, cari pote, fiindu că te au cunoscutu prea tardiu, te-au parasitu cu votulu loru. — prin clicasii Dtale d'in Oravit'a ai indemnatu pre unele comune besericesci d'in prediasulu cercu, că să se intorca éra-si sub ierarhia serbesca, — mergundu la indemnulu prea bine cunoscutiloru clicasii DTale d'in Oravit'a — in fapta unii poporen; d'in R . . . la episcopulu serbescu d'in Versietiu spre a cere incorporarea loru cu aceea. N'ai voit'u să-tieni contu la aceea, că prin acesta injositoria fapta de resbunare faci, că diecile de mli de romani d'in comunele mestecate, cari gemu inca sub ierarhia serbesca, să se in

Sciri electrice.

București, 29. oct. C. merele Romaniei sunt convocate pre 28. noemvre a. c.

Crajevațiu, 30. oct. Scupcin'a respinse proiectulu d'a eschide pre gidovi de la sîrbire la militia.

Madridu, 30. oct. Cortesii decisera cu 124 contra 104 voturi a luá in consideratiune punerea ministeriului Sagast'a in stare de acusatune, Zorilla, ministrulu presiedinte dechiará, cá va votá contra acestei propuneri, fara a face cestiune de cabinetu.

București, 30. oct. Guvernulu athenianu, prin midilocirea porței pretinde cu energia recunoscerea consulului grecescu de la Brail'a.

Prag'a, 30 oct. Se aude, cá in giurulu cetáții Prag'a se intemple persecutiuni de gidovi.

Vien'a, 31. oct. Diariulu „Abend Presse“ vre se scie, cá se vorbesce despre retragerea ministrului de resbelu Kuhn, cá urmatori se nume cu guvernatoriulu Koller, Filck, Piret, generalulu Philippovich, Baumgarten si Mollinari.

Brussele'a, 31. oct. Conferinti'a tienuta in affacerea gidoviloru d'in Roman'a, a numitu unu comitetu executivu cu siedinti'a in Vien'a; comitetulu este insarcinatu a se folosí de tote midilcele spre redicarea starii morale si materiale a gidoviloru d'in Roman'a si mai cu sema spre infintiarea de scole.

Burs'a de Vien'a de la 1. noemvre, 1872.

5% metall.	65.50	Londra	106.17
Imprum. nat.	69.40	Argintu	105.75
Sorti d'in 1860	102.—	Galbenu	5.13
Act. de banca	976.—	Napoleon'd'or	8.57 1/2
Act. inst. creu.	330.50		

Propriet., edit. si red. respundiet.: **ALES. ROMANU.**

40 PORCI FURATI!

D'in Comitatulu Dobocci s'a furatu in 28. oct. a. c. 40, di: patruideci de porci cáte de doi a nni, la peru: albi, urechi'a drepta: gaurita, stang'a: cu crepatura mare. Celli ce ar' tramitte fama imbucuratori va primi 40 fl. v. a., onorariu, éra cellu ce va gasi cei 40 porci furati va primi 100 fl. v. a. — Incunoscintiarea se se tramitta in Agiresiu (Egeres) la adress'a lui „Antoniu M a c s k á s i.“ Sunt rogati toti OO. DD. cari voru ceti acestea, a le comunicá la cátu se pote de multi.

Eu Vilelmin'a Rix

dechiaru prin acést'a publice, cá eu, vedu'a dupa **Dr. A. Rix**, de 16 ani sum singur'a si unic'a producatori a adeveratei si nefalsificatei

Past'a Pompadour originala

fiindu cá numai eu singura cunoscu secretulu preparatiunii. Anunciandu deci prin acést'a, cá numit'a Past'a Pompadour de acum incolo se pote aflá **nefalsificata** numai la locuint'a mea, **Vien'a**, strad'a „grosse Mohrengasse“ nr. 14. trept'a I., usi'a 62, **admoniezu** se nu se cumpere la nime altulu acést'a pasta, fiindu cá de presente nu tienu neci unu depositu, si neci o filiala, si tote depozitele de

mai innainte le-am **disolvatu** pentru falsificárile obvenite. Adeverat'a Past'a Pompadour a mea, numita si **Past'a Miraculosa**, nu si-va sminti neci candu efectulu; succesulu acestei Paste pentru faci'a omului e preste tota acceptarea si este uniculu midilocu **garantatu** spre grabnic'a si sigur'a alungare a totoruru sgrabuntieloru, peteloru, cosiloru, bubitieloru si alu niceloru de pre facia. Garant'i'a intru atát'a e de segura, in cátu daca medicin'a remane fara effectu, **banii se voru dá inderetru.**

Una tegula de acést'a Pasta escelenta, d'impreuna cu instructiunea, costa **1 fl. 50 cr.** — **Tramisu per „Nachnahme.“** Epistolele de procuratiune sunt de a se adresá cátra Vilelmin'a Rix, Dr. Witwe, Vien'a, grosse Mohrengasse nr. 14.; pentru placerea onoratiiloru mei partinitori, daca mi-voru incredintiá unele comisiuni mice despre diverse articuli, voiu dispune cá se se esecute fara a computá vre o provisiune.

Adrese de multiamita nu se voru publicá.

[7-24]

MANTELE DE PLOIA.

Pentru caletori, economi, oficiali la calea ferrata si in genere pentru toti acei individi, cari prin ocupatiunile si affacerile loru sunt a-dese-ori espusi ploiei, este tare de recomandat **Mantele** de ploia englesa genuina, d'in materia nou-ameliorata, nede-structibile si nepenetrabile de apa. Aceste mantelle intreca in eleganti'a si durabilitate pre tote cáte s'au fabricatu pana acum. Este apoi de insemnat, cá mantellele d'in cestiune sunt cu totul fara cusatura, prin urmare nici-odata nu voru avé trebuintia de reparatura, si sunt astfelu lucrute, incátu pre tempu frumosu se potu intorce si imbracă pre faci'a a dou'a cá redingata eleganta.

1 bucata in marime ordinará, de 42 plocari lungime, costa 10 fl., fia-cari 2 policari ulteriori costa 1 fl. mai multu, capuce [gluge] 1 fl. bucat'a.

Depositu principalu alu fabricel Govin si filiu in Manchester.

Lumina frumosu **Lumina** bunu **Lumina** estinu.

Cele mai noue lampe de petroleu, cu masinaria assecuratori, preabine construita, flacara lina in forma de fluture cá la lampele de gasu aericu (flacara unei singure lampe lumineza cátu 6 luminári); fara indoiela frumosa illuminatiune acést'a, si totu-si 50 percente economia facia cu ori-care alta materia de luminatu. Si spre a impedece ori-ce concurrinti'a s'au pusu pretiuri cátu se pote de estine, é' pentru calitatea cea mai buna se garanteza.

1 bucata lampa de cuina, completa, d'impreuna cu petroleu si festila, 45, 60 cr. 1 buc. lampa de cuina, de aninatu de parete séu de plafonu, completa, cr. 85, fl. 1.20, 1.50. 1 buc. lampa de chilia, frumosa, completa fl. 1, 1.20, 1.50, 1.80. 1 buc. lampa prea-frumosu ajustata, completa, fl. 2, 2.50, 3. 1 buc. lampa de salonu, bogatu decorata, prea-fina, fl. 4, 5, 6, 8, 10. 1 buc. lampa de studeatu séu lucratu cu palaria fl. 1, 1.50, 2. 1 buc. lampa de parete pentru stauale, séu in anticamere (tinde) cr. 90, fl. 1.20. 1 buc. lampa de aternatu de grindi in stauale, tinde etc. cr. 90, fl. 1.50. 2. 1 buc. lampa de aternatu in fabrice, oficinte fl. 2, 2.50, 3.50. 1 buc. lampa de aternatu in sufragerie, pre-fine fl. 5, 8. 1 buc. lampa de aternatu in sufragerie, sorta prea-fina, bronzu auritu fl. 15, 20, 25.

Sub acestu pretiu alu lampeloru este d'a se iatielege tota ajustarea, d'impreuna cu festil'a si sticl'a.

1 palarie de lampe, mice, de midilocu fine cr. 5, fine cr. 10, pre-fine cr. 15. 1 palaria de lampa de midilocu mari si de midilocu fine cr. 10, fine cr. 15, prea-fine cr. 20. 1 palaria de lampa sorta mare, de midilocu fina cr. 25, fina cr. 35, prea-fina cr. 45. 1 cotu festila de lampa cr. 4, 6, 8. 1 buc. forfee de lampe, de ocelu cr. 25. 1 scutu pentru paleria lampel, d'a nu se arde, cr. 5. 1 scutu pentru sticla, d'a nu se sparge de caldura, cr. 10. 1 curatiuriu mecanicu pentru cilindru de sticla, cr. 20. 1 tassa d'a so pune sub lampa, prea-frumosa, cr. 20, 30. 1 fesu micu pentru lampa, in forme prea-frumose cr. 15, 25, 35. 1 scriptiu pentru aternarea lampeloru fl. 1.40, 1.80, 2.20. 1 cilindru de sticla cr. 4, 5, 6. 1 globu de sticla cr. 20, 25, 30. 1 flaconu de tinichea pentru 1 pundu de petroleu cr. 30, pentru 2 pundi cr. 50.

Cumperatori cu redical'a capeta rabbatu de la

A. FRIEDMANN,

Vienn'a, Praterstrasse, Parterre si etagiulu I. [8-12]

Pre langa bani gat'a séu pre langa o arvuna de 10% se

cumpere, vindu séu schimba

totu felulu de hartie de pretiu ce esistu, precum:

Papire de statu, obligatiuni de prioritáti, sortiuri,

actiuni industriarie, de banca si de cale ferrata.

Se solvescu cupura si se indeplinescu

comisiuni pentru burs'a ces. reg.

Sortiuri de totu felulu

se vindu pre langa solviri in rate lunarie de la 5 fl. in susu.

ROTHSCHILD si COMP.

Opernring

VIENN'A.

Actiuni valide pentru tote sortiturele, fara alta solvire ulterioara.

Sortiuri de statu c. r. austriace d'in 1839, a 40. parte, — fl. 6

Sortiuri de statu c. r. austr. d'in 1860, a 20. „ — fl. 8

Sortiuri de statu c. r. austr. d'in 1870, a 20. „ — fl. 7

Sortiuri de cale ferrata turecesci d'in 1870 „ a 20. „ —

(cu valoare pentru 36 sortiture) fl. 4

[14-20]